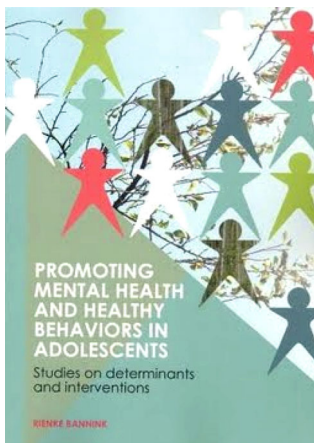

Bespreking proefschrift: Interview met Rienke Bannink

R. Bannink

Published online: 13 July 2016
© Bohn Stafleu van Loghum 2016

Thesis: Erasmus Universiteit Rotterdam, Nederland
Promotiedatum: 10 juni 2015
Promotoren: Prof.dr. H. Raat
Co-promotoren: Dr. S.M.L. Broeren
ISBN: 978-94-6169-670-0
Link: <http://repub.eur.nl/pub/78235/>

Wat was het doel en de vraagstelling?

Psychosociale problemen komen veel voor onder jongeren. Daarnaast verwerven jongeren tijdens de adolescentie veel risicovolle gezondheidsgedragingen, zoals overmatig alcoholgebruik, roken en drugsgebruik. Het eerste doel van dit proefschrift was om factoren te onderzoeken die samenhangen met psychosociale problemen en risicovolle gezondheidsgedragingen van jongeren. Het tweede doel was om interventies te evalueren die gericht zijn op het identificeren van jongeren met een verhoogd risico op psychoso-

ciale problemen en risicovolle gezondheidsgedragingen, en op het verbeteren van hun psychosociale gezondheid en gedragingen. Het derde doel was om psychometrische eigenschappen te onderzoeken van een zelfrapportagevragenlijst ter beoordeling van zelfredzaamheid en van de Zelfredzaamheid Matrix (ZRM).

Hoe vond het onderzoek plaats?

In het onderzoek is gebruikgemaakt van data uit de Rotterdamse Jeugdmonitor ($n = 3181$, eerste en derdejaars leerlingen uit het voortgezet onderwijs (vo)) en data die verzameld zijn voor de studies E-health4Uth ($n = 1256$) en Your Health ($n = 418$). Binnen de E-health4Uth en Your Health studie, beide *randomised controlled trials* (RCT's), zijn in totaal drie interventies ontwikkeld, geïmplementeerd en geëvalueerd in het kader van het extra adolescentencontactmoment van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ):

- E-health4Uth: online advies-op-maat voor jongeren in de derde of vierde klas van het vo over de volgende onderwerpen: veilig vrijen, alcoholgebruik, drugsgebruik, roken, seks tegen je zin, pesten, lekker in je vel en nare gedachten;
- E-health4Uth met consult: online advies-op-maat in combinatie met een consult met een jeugdverpleegkundige voor jongeren in de derde of vierde klas van het vo met een verhoogd risico op psychosociale problemen;
- Your Health: consult met een jeugdverpleegkundige voor jongeren in het eerste jaar van het middelbaar beroepsonderwijs (mbo, niveau 1 of 2).

Wat zijn de uitkomsten?

Op de eerste plaats werden de volgende determinanten van psychosociale problemen geïdentificeerd: slachtoffer zijn van cyber en traditioneel pesten, nega-

R. Bannink (✉)
CJG Rijnmond, Rotterdam, Nederland
e-mail: r.bannink@cjrjijnmond.nl

tieve levensgebeurtenissen (zoals gescheiden ouders of een verslaafde ouder) en een ongunstige hechtingsrelatie tussen ouder en jongere. Het cumulatieve effect van een ongunstige hechtingsrelatie tussen ouder en jongere én negatieve levensgebeurtenissen op de psychosociale gezondheid bleek groter dan de som van de twee afzonderlijke effecten.

Risicovolle gedragingen en psychosociale problemen bleken niet altijd op zichzelf te staan, maar vaak samen te hangen of tegelijkertijd voor te komen en zich te kunnen opstapelen. Dit suggereert dat interventies bij voorkeur psychosociale problemen en risicovolle gezondheidsgedragingen gelijktijdig aanpakken.

Op de tweede plaats bleek E-health4Uth met consult een positief effect te hebben op de psychosociale gezondheid en de algemene gezondheidsperceptie van jongeren in het vo met een verhoogd risico op psychosociale problemen. De gevonden effecten waren klein tot redelijk groot. Daarnaast waardeerden jongeren en jeugdverpleegkundigen zowel het online advies-op-maat als het consult positief.

De overgrote meerderheid van de jongeren woonde het preventieve consult bij dat in de Your Health-interventie werd aangeboden; het consult werd zeer gewaardeerd. De jeugdverpleegkundige vermoedde bij ongeveer een derde van de jongeren problemen en er werden diverse acties ondernomen. Bij de follow-up na 6 maanden werden geen directe effecten van de interventie gevonden.

Op de derde plaats bleken de psychometrische eigenschappen van de zelfrapportagevragenlijst ter beoordeling van zelfredzaamheid en de ZRM binnen de groep jongeren in het mbo voldoende te zijn. De interne consistentie van beide instrumenten was voldoende. Er werden diverse kleine tot sterke correlaties gevonden tussen de domeinen van de zelfrapportagevragenlijst en de ZRM én gerelateerde constructen. De (zesmaands) temporele stabiliteit van de zelfrapportagevragenlijst was redelijk voor de meeste domeinen. Voor de meeste domeinen was de mate van overeenstemming tussen jongeren (zelfrapportagevragenlijst) en professionals (ZRM) slecht tot redelijk. Dit geeft aan dat jongeren en professionals unieke informatie kunnen verschaffen over de zelfredzaamheid van jongeren.

Wat is de meerwaarde/nieuws waarde voor de JGZ-praktijk?

Kennis over de geïdentificeerde determinanten van psychosociale problemen is belangrijk voor de prak-

tijk. JGZ-professionals dienen erop bedacht te zijn dat jongeren die gepest worden, negatieve levensgebeurtenissen hebben meegemaakt en/of een ongunstige hechtingsrelatie met een ouder hebben, een verhoogd risico kunnen hebben op psychosociale problemen.

De voorgestelde geïntegreerde aanpak van risicovol gedrag en psychosociale problemen kan worden ondersteund en gecoördineerd door gemeenten en JGZ. Eerder onderzoek heeft laten zien dat het gelijktijdig aanpakken van alcohol-, drugsgebruik en roken effectief kan zijn.

De interventie E-health4Uth met consult is veelbelovend als toekomstige implementatie, omdat deze interventie al is ontwikkeld en uitgevoerd binnen de bestaande JGZ-praktijk. De tweeledige aanpak van online advies-op-maat en een consult voor jongeren met een verhoogd risico op psychosociale problemen biedt een kans voor de JGZ om: 1) (bijna) alle jongeren te monitoren en ze online advies-op-maat te geven, 2) kwetsbare jongeren te selecteren voor een consult dat effectief is, 3) jongeren de mogelijkheid te geven zichzelf te verwijzen voor een consult, en 4) informatie te verzamelen over jongeren voorafgaand aan het consult, en daarmee de efficiëntie van het consult te vergroten.

Your Health is een veelbelovende interventie om kwetsbare jongeren bij de start van het mbo met een goed geëvalueerd consult te bereiken. Bovendien biedt de Your Health interventie een toegang tot de gezondheidszorg voor jongeren. Toekomstig onderzoek naar de effecten en waardering van de aanvullende hulp die aangeboden wordt, is echter wenselijk.

Ten slotte kunnen de zelfrapportagevragenlijst en de ZRM verpleegkundigen ondersteunen tijdens een consult en hen helpen bij het bepalen van de sterke kanten van de jongere en bij het bepalen van de gebieden in het functioneren van een jongere die voor verbetering vatbaar zijn. Dit kan erg handig zijn, omdat jongeren in het mbo vaak te maken hebben met meerdere problemen. Een groot voordeel van de zelfrapportagevragenlijst en de ZRM is dat beide versies in korte tijd kunnen worden voltooid en vrij beschikbaar zijn.

R. Bannink, epidemioloog